

INFORMACJA

na temat postępowań prowadzonych w trybie przepisów dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.

I. Przepisy prawa materialnego.

Podstawę prawną do orzekania przez organy administracji stanowi art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r., Nr 3, poz. 13), zgodnie z którym na cele reformy rolnej były przeznaczone nieruchomości ziemskie *stanowiące własność albo współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeżeli ich rozmiar łączny przekracza bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, jeśli ich rozmiar łączny przekracza 100 ha powierzchni ogólnej, niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni.*

Nieruchomości te przeszły na własność Skarbu Państwa bezzwłocznie, bez żadnego wynagrodzenia w całości, **z mocy samego prawa, z dniem wejścia w życie przepisów dekretu, t.j. z dniem 13 września 1944 r.** Jednocześnie dekret zastrzegал, że nieważne są wszystkie prawne lub fizyczne działy nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 2-im ust. (1) pkt e), dokonane po dniu 1 września 1939 r.

Do przejścia nieruchomości ziemskiej na własność Skarbu Państwa na podstawie przepisów dekretu **nie było konieczne wydawanie jakiegokolwiek decyzji administracyjnej**, zaś wpisanie własności Skarbu Państwa do księgi wieczystej prowadzonej dla danej nieruchomości odbywało się na podstawie zaświadczenia Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego.

Możliwość wydania decyzji w sprawie zasadności przejęcia nieruchomości (tylko w odniesieniu do nieruchomości przejmowanych na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu) przewidywało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania przepisów dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r., Nr 10, poz. 51), zgodnie z którym:

§ 5. 1. Orzekanie w sprawach, czy dana nieruchomość podpada pod działanie przepisów art. 2 ust. (1) pkt e) należy w I instancji do kompetencji wojewódzkich urzędów ziemskich.

2. Od decyzji wojewódzkiego urzędu ziemskiego służy stronom prawo odwołania za pośrednictwem tegoż urzędu w ciągu dni 7, licząc od dnia następnego po doręczeniu decyzji, do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 6. Strona, ubiegająca się o uznanie, że dana nieruchomość jest wyłączona spod działania postanowień zawartych w art. 2 ust. (1) pkt e), winna przedłożyć wojewódzkiemu urzędowi ziemskiemu dowody, stwierdzające dokładny obszar tej nieruchomości z wyszczególnieniem użytków każdego rodzaju, a w braku takich dowodów zwrócić się do wojewódzkiego urzędu ziemskiego o sporządzenie dowodów pomiarowych na swój koszt.

Organy administracji mogą prowadzić postępowanie wyłącznie wtedy, gdy nieruchomość została przejęta na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN o przeprowadzeniu reformy rolnej. Informacje dotyczące tego, na jakiej podstawie prawnej przejęto nieruchomość można znaleźć:

- w dawnych księgach wieczystych prowadzonych dla danej nieruchomości,
- w protokołach przejęcia nieruchomości na własność Skarbu Państwa
- w archiwach państwowych właściwych ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

II. Tryb postępowania.

Postępowanie prowadzone jest w dwóch trybach:

- a) tzw. postępowanie zwyczajne – postępowanie to może być zainicjowane **wyłącznie na wniosek dawnego właściciela nieruchomości ziemskiej (lub jego spadkobiercy)**; w sprawie w I instancji orzeka wojewoda właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości, w II instancji (jako organ odwoławczy) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi; od decyzji Ministra przysługuje stronom skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego,
- b) postępowania prowadzone w trybach nadzwyczajnych (wznowienia postępowania bądź stwierdzenia nieważności decyzji) – postępowania te są prowadzone wówczas, gdy już wcześniej była wydawana decyzja w przedmiocie podlegania nieruchomości pod działanie przepisów art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Wykazaniu następstwa prawnego po dawnych właścicielach nieruchomości służy:

- prawomocne postanowienie właściwego sądu o stwierdzeniu nabycia spadku
- zarejestrowany notarialny akt poświadczenia dziedziczenia.

Do wniosku należy dołączyć dokumenty spadkowe po wszystkich nieżyjących właścicielach majątku oraz po wszystkich nieżyjących następcach prawnych dawnych właścicieli majątku.

Do wniosku należy również dołączyć dokumenty potwierdzające, że dana osoba była właścicielem nieruchomości w chwili jej przejęcia na rzecz Skarbu Państwa (np. akty notarialne, odpisy z ksiąg wieczystych).

Wniosek powinien w sposób możliwie precyzyjny określać przedmiot postępowania – np. poprzez wskazanie numerów działek ewidencyjnych lub parcel, numerów ksiąg wieczystych, opis granic nieruchomości, mapy nieruchomości.

Wszystkie dokumenty powinny być przedkładane w oryginałach lub potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopiach.

III. Roszczenia odszkodowawcze.

Pozwy w sprawach o odszkodowanie za niezgodne z prawem przejęcie majątku ziemskiego należy wносить do sądu powszechnego. Odszkodowania wypłacane są na podstawie prawomocnych wyroków sądów powszechnych lub ugody sądowej z Funduszu Reprywatyzacji, którego dysponentem jest Minister Finansów.